

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

**REKENINGKUNDE
VOORBEREIDENDE EKSAMEN 2008
MEMORANDUM**

PUNTE: 300

TYD: 3 ure

Hierdie memorandum bestaan uit 17 bladsye.

1.4	<p>Watter van die tjeks wat as uitstaande op die April 2008 Bankversoeningstaat gewys word verskyn op die Mei 2008 Bankstaat? (Skryf slegs die tjek nommers neer.)</p> <p style="text-align: center;">✓✓ ✓✓</p> <p>Tjek nommers: No. 438 & No. 447</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; text-align: center; margin: 0 auto;">4</div>
1.5	<p>Op die Bankversoening van 30 April 2008 verskyn die item: “Krediet fout op Bankstaat, R250”.</p>	
1.5.1	<p>Is hierdie fout gekorregeer deur die bank gedurende Mei 2008? Verstrek ‘n rede vir jou antwoord</p> <p>JA ✓</p> <p><i>Rede</i> As dit nog nie deur die bank reggestel is nie, sou dit op die Mei 2008 Bankversoeningstaat gewees het. ✓✓</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; text-align: center; margin: 0 auto;">3</div>
1.5.2	<p>Gee ‘n voorbeeld van die soort fout wat die bank kon gemaak het</p> <p><i>Een geldige voorbeelde</i> ✓✓✓</p> <p><i>Moontlike voorbeelde:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bank wys ‘n tjek getrek deur iemand anders op ons staat dus verminder ons saldo foutiewelik. ▪ OF Stop / Debietorder foutief gedupliseer. ▪ Ander moontlike antwoorde. 	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; text-align: center; margin: 0 auto;">3</div>
1.6	<p>Verduidelik waarom tjek 335 en 448 op beide April en Mei se Bankversoeningstate verskyn. Gee ‘n verskillende redes vir elke tjek.</p> <p>→ Tjek No. 335</p> <p>Hiedie tjek is nog nie deur die nemer gewissel nie. Dit het nog nie verjaar nie e kan nog deur die nemer binne die volgende 3 maande na die bank geneem word (Tjek is steeds uitstaande). ✓✓</p> <p>→ Tjek No. 448</p> <p>Hierdie tjek is vooruitgedateer en kan nie na die bank deur die nemer voor 25 Junie 2008 geneem word nie. Ons het dit reeds in die KBJ opgeteken (dus verminder dit ons bank syfer). ✓✓</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; text-align: center; margin: 0 auto;">4</div>

1.7 1.7.1	<p>Punte wat jy in 'n verslag aan die Hoofrekenmeester sal gee:</p> <p>Wat vermoed jy doen die kassier onwettiglik wat veroorsaak dat daar sulke groot uitstaande depositos is?</p> <p><i>Enige geldige verduideliking ✓✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde:</i></p> <p>Kassier verlaag die depositos met opset elke maand. Sy neem moontlik 'n groot bedrag van die geld vir haar eie gebruik en vervang dit dan met nuwe fonds wat sy teen die einde van die maand ontvang. – “Rolling of Cash”.</p> <p>(Leerder is nie verplig om die presiese term Rolling of cash te gebruik nie.)</p> <p><i>Goeie verduideliking = 3 Aanvaarbare = 2 Swak = 1 Verkeerd = 0</i></p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">3</div>
1.7.2	<p>Bespreek drie interne beheer maatreëls wat in werking gestel kan word in die rekeningkunde departement om enige soortgelyke probleme te voorkom.</p> <p><i>Enige drie geldige maatreëls ✓✓ ✓✓ ✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interne ouditeur moet die kassier se metode van deponering van kontant nagaan. ▪ Deposito's moet daaglik gedoen word. ▪ Skeiding van pligte. Die kassier kan nie die kontant ontvang, die deposito boek (strokie) voltooi en die kontant deponer nie omdat sy geld kan rol. 	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">6</div>
1.7.3	<p>Bespreek twee stappe wat geneem kan word indien jou vermoede van onwettige bedrywighede deur die kassier bevestig word.</p> <p><i>Enige twee geldige stappe ✓✓ ✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestuur moet dadelik in kennis gestel word. ▪ Dissiplinêre stappe moet volg – kassier is geregtig op 'n regverdige verhoor en mag regsverteenvoering hê. ▪ Indien die ondersoek haar skuldig vind - 'n kriminele klag mag by die polisie gelê word. ▪ Sy kan ontslaan word. ▪ “n Waarskuwings brief kan gegee word. <p>Indien die leerder slegs “<i>ontslaan haar</i>”skryf kan geen punte toegeken word nie.</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">4</div>

VRAAG 2**2.1****Algemene grootboek van Clarens Bpk.
BATEVERKOPE**

2007 Nov	30	Voertuie ✓	AJ	✓ 80 000	2007 Nov	30	Opgelope waardeverm op Voertuie ✓	AJ	✓✓✓ 44 000
							Bank ✓	KBJ	✓ 36 000
				✓ 80 000					80 000

9

2.2.1	<p>Gebruik die VPA ten einde die getal aandele wat op 1 Maart 2007 uitgereik is, te bereken.</p> <p>VPA = N.W na belasting / Getal aandele</p> <p>VPA = 126 000 ✓ / X = 0.20 ✓</p> <p>X = 630 000 aandele</p> <p>630 000 ✓ – 450 000 ✓ = 180 000 nuwe aandele uitgereik ✓</p>	<table border="1"> <tr><td></td></tr> <tr><td>5</td></tr> </table>		5
5				

2.2.2	<p>Bereken die dividend per aandeel vir die jaar geëindig 29 Februarie 2008.</p> <p>✓ ✓ ✓</p> <p>VPA = (50 400 + 88 200) / 630 000</p> <p>VPA = 138 600 / 630 000 * 100</p> <p>VPA = 22 sent per aandeel ✓</p>	<table border="1"> <tr><td></td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				

2.2.3	<p>Noem en bespreek een rede waarom die aandeelhouers:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tevrede met die dividendbeleid van die maatskappy sal wees <p><i>Een rede met finansiële aanwyser ✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoord:</i> VPA van 20c is 'n opbrengs van 40% op pariwaarde of 23,5% op huidige markprys van 85 sent. Dit is heelwat beter as die huidige beleggingskoers. Korttermynbeleggers sal baie tevrede wees met die hoë dividende en die feit dat winste nie behou word nie omdat hul hul aandele op die korttermyn gaan verkoop.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ontevrede met die dividendbeleid van die maatskappy sal wees. <p>Haal finansiële aanwysers aan om jou antwoord te staaf.</p> <p><i>Een rede met finansiële aanwyser ✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde:</i> VPA slegs 20 sent per aandeel</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ DPA is 22 sent per aandeel ▪ Maatskappy het alle verdienste uitbetaal en ook vorige behoue inkomste gebruik vir hierdie jaar se dividend. ▪ Direkteure moet van die winste behou vir toekomstige uitbreidings. 	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 20px; text-align: center;">4</td></tr> </table>		4
4				
2.3	<p>Clarens Bpk. se aandele verhandel tans teen R0,85 per aandeel op die aandelebeurs en die netto batewaarde per aandeel is R0,62. Die direkteure het besluit om die res van die gemagtigde aandele teen R0,75 per aandeel uit te reik. Sou jy bereid wees om addisionele aandele teen hierdie prys in die maatskappy te bekom? Staaf jou antwoord deur twee redes te verskaf.</p> <p><i>Ja / Nee ✓</i></p> <p><i>Verwysing na markprys ✓✓</i> <i>Verwysing na netto batewaarde ✓✓</i></p> <p><i>Enige ander logiese redes verskaf.</i></p>	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 20px; text-align: center;">5</td></tr> </table>		5
5				

2.4 **Kontantvloeistaat van Clarens Bpk. vir die jaar geëindig
29 Februarie 2008**

43

	Nota	
Kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite		34 520 ☒
Kontant verkry uit bedrywighede	1	200 170 ☒
Rente betaal		(12 000) ✓
Dividende betaal (40 000 ✓ + 138 600 ✓ – 88 200 ✓)		(90 400) ✓
Inkomstebelasting betaal (4 000 ✓ + 54 000 ✓ + 5 250 ✓)		(63 250) ✓
Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite		(103 920) ☒
Aankope van tasbare bates (322 000 ✓ - (246 200 ✓ - 28 120 ✓ - 36 000 ✓)		(139 920) ☒
Opbrengs met verkoop van tasbare bates		36 000 ☒
Kontantvloei uit finansieringsaktiwiteite		171 000 ☒
Toename in lenings (75000 ✓ + 12000 ✓ - 14400 ✓ + X = 132 000 ✓)		59 400 ☒
Afname / terugbetaling van lenings		(14 400) ✓
Opbrengs met uitreiking van aandele (180 000 ✓ x 0,70 [0,50 + 0,20] ✓✓)		126 000 ☒
Netto verandering in kontantekwivalente		101 600 ☒
Kontant & kontantekwivalente aan die begin van jaar		(8 000) ✓
Kontant & kontantekwivalente aan einde van jaar		93 600 ☒

Notas tot die kontantvloeistaat:

1. Rekonsiliasie tussen wins voor belasting en kontant verkry uit bedrywighede:

Netto wins voor belasting	180 000 ✓
Aangesuiwer vir:	40 120
Waardevermindering (22 392 + 5 728)	28 120 ✓✓
Rente op geleende geld	12 000 ✓
Bedryfswins voor verandering in bedryfskapitaal	220 120
Verandering in bedryfskapitaal:	(19 950)
Toename in voorrade	(29 950) ✓✓
Afname in debiteure	3 000 ✓✓
Toename in krediteure	7 000 ✓✓
Kontant verkry uit bedrywighede	200 170 ✓

70

VRAAG 3

3.1.1

**ALGEMENE GROOTBOEK VAN SIKA BEPERK
FINALE REKENINGE AFDELING**

Dr				F3				Cr
VERDELINGSREKENING								
2008 Junie	30	Inkomste-belasting✓	336 000✓	2008 Junie	30	Wins & Verlies✓	1 200 000✓✓	
		Dividende op gewone aandele✓	600 000✓✓			Behoue inkomste✓	193 000✓	
		Behoue inkomste✓	457 000☒					
			1 393 000				1 393 000	

12

<p>3.1.2</p>	<p>Lewer kommentaar oor die likwiditeit posisie van die maatskappy in 2008 in vergelyking met 2007 deur DRIE finansiële aanwysers aan te haal.</p> <p>Likwiditeit het versleg oor die jaar Een punt vir geiging en een punt vir aanwyser ✓✓ ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bedryfsverhouding verminder van 1,9 : 1 tot 1,3 :1 ▪ Vuurproefverhouding verminder van 1,1 : 1 tot 0,7:1 ▪ Omsetsnelheid van voorraad verminder van 5 keer tot 4 keer ▪ Debiteure verhoog van 50 dae tot 60 dae ▪ Krediteur invorderingstermyn verminder van 36 dae tot 30 dae 	<p style="text-align: center;">6</p>
<p>3.1.3</p>	<p>Maak TWEE aanbevelings aan die direkteure oor hoe die likwiditeit posisie verbeter kan word.</p> <p><i>Twee aanbevelings ✓✓ ✓✓</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Direkteure moet die bedrag belê in handelsvoorraad aangesien dit te hoog is en 'n uitstekendebeleggings geleentheid is vir die maatskappy. ▪ Verhoog die verkope deur aggressiewe bemarking wat die bedrag voorraad sal verminder en die omsetsnelheid van voorraad sal verhoog. ▪ Vind uit waarom debiteure langer neem om te betaal – bied 'n aansporing aan vir debiteure wat hul rekeninge stiptelik betaal. ▪ Vind uit waarom krediteure vinniger betaal word, onderhandel met krediteure om terme te verleng sonder om korting te verloor 	<p style="text-align: center;">4</p>

3.1.4

SIKA BEPERK
BALANSSTAAT SOOS OP 30 JUNIE 2008

BATES		
Nie-bedryfsbates	☒	3 238 400
Tasbare bates	☒	3 088 400
Finansiële bates		
Vaste deposito : Noordwes Bank (270 000 ✓ - 120 000 ✓)	☒	150 000
Bedryfsbates	☒	561 600
Voorraad		259 200
Handel en ander ontvangbare bedrae (170 000 + 9 400)	☒	179 400
Kontant en kontant ekwivalente (3 000 + 120 000)	☒	123 000
TOTALE BATES	☒	3 800 000
EKWITEIT EN LASTE		
Gewone aandelekapitaal ekwiteit	☒	3 040 000
Gewone Aandelekapitaal (750 000 X R3)	☒	2 250 000
Aandelepremie (333 000 x R1,00)	☒	333 000
Behoue inkomste/ verdeelbare reserwes	☒	457 000
Nie-bedryfslaste (3 800 000 ✓ - 3 040 000 ✓ - 432 000 ✓)	☒	328 000
Verbandlening : GP Bank	☒	328 000
Bedryfslaste	☒	432 000 ☒
Handel en ander betaalbare bedrae (160 000 ✓ + 225 000 ✓ + 15 000 ✓)	☒	400 000
Oortrokke bank	☒	32 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	☒	3 800 000

3.2.1	<p>Wie is verantwoordelik om toe te sien dat die finansiële state opgestel word?</p> <p>Direkteure / finansiële direkteure ✓✓</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">2</div>
3.2.2	<p>Aan watter hoof groep persone sal die ouditeure hul ouditverslag rig en waarom word die verslag aan die groep persone gerig?</p> <p>Aandeelhouders ✓</p> <p>Aangestel deur aandeelhouders. Om die belange van aandeelhouders te beskerm ✓✓</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">3</div>
3.2.3	<p>Die ouditverslag verwys na die Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde (IFRS). Verduidelik waarom ouditeure die IFRS in berekening moet bring wanneer hulle hul mening lig?</p> <p>Vereistes deur oudit standaard omdat IFVS standaard daarstel vir die opstel van finansiële state. ✓✓</p> <p>Dit stel finansiële state van verskillende maatskappye in staat om binne Suid-Afrik en met ander lande te vergelyk.</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">2</div>
3.2.4	<p>Moet die aandeelhouders tevrede wees met die oudit verslag? Verskaf EEN rede vir jou antwoord.</p> <p>Ja. ✓</p> <p>Een Rede ✓✓</p> <p><i>Moontlike antwoorde:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ongekwalifiseerde verslag. ▪ Finansiële state is 'n redelike weergawe van die finansiële posisie in alle wesenlike opsigte. ▪ Verslag maak nie melding van enige onreëlmatigheid. ▪ Finansiële state stem ooreen met wette en regulasies. 	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">3</div>
3.2.5	<p>Indien die ouditeure nalaat om hul pligte na behore uit te voer kan dit ernstige gevolge vir hul inhou. Bespreek TWEE voordele vir die direkteure/aandeelhouer of SIKABpk. dat alle ouditeure aan 'n professionele liggaam moet behoort.</p> <p><i>Twee voordele</i> ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle ouditeure is GR's en verbind tot die professionele kode van SAICA - wat dissiplinêre prosedures het en wat lede kan deregistreer as lede van GR (SA) ▪ Die etiese gedrag van ouditeure moet ooreenstem met die etiese kode om die etiese belofte te onderteken. ▪ Sal 'n hoë standaard van professionalisme deur ouditeure waarborg omdat SAICA dit vereis. ▪ As lede van 'n professionele liggaam, is direkteure verseker van hoë vlakke van vaardigheid en integriteit. 	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">4</div>

3.2.6	<p>S. Siven, die ouditeursvennoot, wat die oudit doen by SIK A Bpk. gaan met L Lyn, die finansiële direkteur, by SIK A Bpk. trou op 28 Desember 2008.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Sal die inligting die oudit van SIK A Bpk. op enige wyse beïnvloed? Verskaf 'n rede vir jou antwoord. <p>Ja ✓</p> <p>Rede ✓✓</p> <p><i>Moontlike antwoorde:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Objektiviteit /verantwoordelikheid van oudit word geskik.▪ Skikking tot onafhanklikheid▪ Botsende belange <ul style="list-style-type: none">▪ Watter raad sal jy aan S Siven gee? <p><i>Enige geldige raad ✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Verklaar botsende belange▪ Die ouditeursbesigheid moet as ouditeure bedank▪ Dat L. Lyn werk verander.	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"><tr><td style="width: 40px; height: 20px;"></td></tr><tr><td style="text-align: center;">5</td></tr></table>		5
5				

70

VRAAG 4

4.1.1	<p>Verduidelik EEN hoof verskil tussen die periodieke en deurlopende voorraadstelsels.</p> <p>Deurlopend: Voorraadsyfers voortdurend (deurlopend) opgedateer OF voorraadtekorte maklik en vinnig geïdentifiseer. ✓✓</p> <p>Periodiek: Voorraadsyfers nie opgedateer nie en kan slegs bereken word met behulp van voorraadopname OF kan nie tekorte opspoor nie. ✓✓</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">4</div>																								
4.1.2	<p>Gebruik die geweege gemiddelde voorraadwaarderingmetode om die volgende te bereken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Waarde van eindvoorraad op 29 Februarie 2008 <p>$(55\ 600\ \checkmark + 747\ 500\ \checkmark - 7\ 000\ \checkmark + 28\ 500\ \checkmark) / (100\ \checkmark + 1150\ \checkmark - 10\ \checkmark)$</p> <p style="margin-left: 40px;">☒ ☒</p> <p>= $824\ 600 / 1\ 240$</p> <p>= $665\ \checkmark \times 130\ \checkmark$</p> <p>= $R86\ 450\ \checkmark$</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bruto wins vir die jaar geëindig 29 Februarie 2008 <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin: 10px 0;"> <thead> <tr> <th colspan="4" style="text-align: center;">Handelsrekening</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="width: 30%;">Aanvangsvoorraad ✓</td> <td style="width: 15%; text-align: center;">55 600</td> <td style="width: 30%;">Verkope ✓</td> <td style="width: 25%; text-align: right;">1 215 450</td> </tr> <tr> <td>Aankope ✓</td> <td style="text-align: center;">740 500</td> <td>Slotvoorraad ☒</td> <td style="text-align: right;">86 560</td> </tr> <tr> <td>Vraggeld op aankope ✓</td> <td style="text-align: center;">28 500</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Wins & verlies (BW) ☒</td> <td style="text-align: center;">477 300</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">1 301 900</td> <td></td> <td style="text-align: right;">1 301 900</td> </tr> </tbody> </table> <p>OF BEREKENING:</p> <p>$1\ 215\ 450\ \checkmark - (55\ 600\ \checkmark + 740\ 500\ \checkmark + 28\ 500\ \checkmark - 86\ 450)\ \checkmark$</p> <p>= $477\ 300\ \checkmark$</p>	Handelsrekening				Aanvangsvoorraad ✓	55 600	Verkope ✓	1 215 450	Aankope ✓	740 500	Slotvoorraad ☒	86 560	Vraggeld op aankope ✓	28 500			Wins & verlies (BW) ☒	477 300				1 301 900		1 301 900	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">12</div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">6</div>
Handelsrekening																										
Aanvangsvoorraad ✓	55 600	Verkope ✓	1 215 450																							
Aankope ✓	740 500	Slotvoorraad ☒	86 560																							
Vraggeld op aankope ✓	28 500																									
Wins & verlies (BW) ☒	477 300																									
	1 301 900		1 301 900																							
4.1.3	<p>Bereken die waarde van die eindvoorraad deur gebruik te maak van die EIEU-metode.</p> <p>$90 \times 725 = 65\ 250\ \checkmark\checkmark$</p> <p>$40 \times 675 = 27\ 000\ \checkmark\checkmark$</p> <p>$65\ 250 + 27\ 000$</p> <p>= $92\ 250\ \checkmark$</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">5</div>																								

4.2.1	<p>Wat sal jy antwoord op Terry se kommentaar in die laaste sin waar hy sê dat dit net 'n klomp onsin is?</p> <p>Uitstekende antwoord = 3 punte; Goeie/Bevredigende = 2 punte; Swak = 1; Verkeerd = 0</p> <p>Aanvaarbare mening</p> <p>Hy besit die enigste apteek in die gebied. Hy behoort alle klante te dien (bv. Klante, gemeenskap, werknemers, SAID) anders is die besighedi nie volhoubaar nie.</p>	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>3</td></tr> </table>		3
3				
4.2.2	<p>Indien jy die besigheid van Terry koop, wat sal jy anders doen? Verduidelik twee punte wat jy verskillend sal doen en gee 'n rede vir elke punt.</p> <p>Punt 1: ✓ Rede: ✓✓ Punt 2: ✓ Rede: ✓✓</p> <p>Uitstekende antwoord = 3 punte; Goeie/Bevredigende = 2 punte; Swak = 1; Verkeerd = 0</p> <p>Aanvaarbare mening – enige twee e.g.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stel 'n etiese kode vir die besigheid saam rakende verhoudings met klante, verwagtinge van werknemers se houding, en wat die vertroue van die gemeenskap bevorder • Gebruik 'n meer verantwoordelike metodes van voorraadwaardering en die vasstel van pryse bv.EIEU met pryse dienooreenkomstig vasgestel; gebruik 'n meer verantwoordelike opmerk %, - sodat pryse meer reverdig sal wees – skep goedgesindheid. • Gehoorsaam die wet bv. Betaal BTW wanneer verlang – om regsaspekte te en strawwe te vermy 	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>6</td></tr> </table>		6
6				
4.2.3	<p>Hoeveel uitset BTW behoort Terry aan SAID vir die laaste 6 maande te verklaar, na aanleiding van die inligting verskaf in die artikel? Voorsien 'n berekening om jou antwoord te ondersteun.</p> <p>✓ ✓ ✓ ☒</p> <p>14/114 x R100 000 x 6 months = R73 684,21</p>	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				
4.2.4	<p>Tromp Apteek ondervind kontantvloei probleme en beskik oor geen kontant om die SAID te betaal nie. Sou jy as rekenmeester met hierdie voorstel akkoord gaan? Motiveer jou antwoord deur twee redes vir jou besluit te verskaf.</p> <p>Nee ✓</p> <p>Enige twee geldige redes ✓✓ ✓✓</p> <p><i>Moontlike redes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit is belastingbedrog. ▪ Dit sal deur die SAID opgespoor word wanneer 'n BTW oudit uitgevoer word. ▪ Elke eis vir BTW inset & uitset moet met dokumentasie gerugsteun word. ▪ Risiko om van belastingbedrog aangekla te word omdat dit 'n ernstige oortreding is. ▪ Boetes en rentes kan teen die maatskappy gehef word of hul kan selfs in hegtenis geneem word. 	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>5</td></tr> </table>		5
5				

VRAAG 5**5.1.1 NERD VERVAARDIGERS****Produksiekostestaat vir die jaar geëindig 31 Augustus 2008.**

DIREKTE KOSTE	☒	306 500
Direkte materiaalkoste (14 700 ✓ + 136 000 ✓ + 5 800 ✓ – 6 000 ✓)	✓	150 500
Direkte arbeidskoste	✓	156 000
Fabrieksbokoste	☒	180 970
Totale vervaardigingskoste	☒	487 470
Werk- in- proses aan begin van die jaar	✓	3 400
		490 870
Werk- in- proses teen jaareinde	✓	(10 870)
Produksiekoste van voltooide goedere	☒	480 000

**Aantekening by die Finansiële state
Fabrieksbokoste**

Verbruikersvoorraad (1 600 ✓ + 5 900 ✓ – 2 100 ✓) X 80% ✓	✓	4 320
Indirekte arbeid	✓	9 200
Huur (24 000 X 60%)	✓✓	14 400
Voorman salarisse	✓	86 000
Versekering (5 600 ✓ X 4/7 ✓)	✓	3 200
Ander Fabrieksbokoste	✓	25 200
Waardevermindering (26 400 + 12 250)	✓✓	38 650
	☒	180 970

5.1.2	<p>Die eenaar, D. Dunn, is van mening dat die werknemers nie die grondstowwe effektief gebruik nie of dat van die sweetpakke gesteel word. Beveel TWEE interne kontrole maatreëls aan wat die bestuur kan implementeer om die problem op te los.</p> <p><i>Twee kontrole maatreëls ✓✓ ✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gereëde voorraad telling van grondstowwe en voltooide goedere en vergelyk met grootboek. ▪ Kontroleer die verbruik van grondstowwe, deur die korrekte knip van materiaalafmetings verminder die vermorsing van “off cuts”. ▪ Lei werknemers op om grondstowwe ekonomies te gebruik. ▪ Toesighouer kontroleer die aantal eenhede gesny uit die grondstof. ▪ Toesighouer kontroleer die aantal eenhede vervaardig deur die werknemer en wys hul op hulle tekorte. ▪ Voltooide voorraad moet veilig bewaar word in die voorraadkamer en mag nie rondlê op die fabrieksvloer nie. Behoorlike voorraad boeke moet gehou word. 	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr><td style="height: 20px;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4</td></tr> </table>		4
4				

5.2 Soweto Skoenfabriek

5.2.1	<p>Bereken die eenheidkoste van produksie.</p> <p style="text-align: center;">$5\,436\,000 \checkmark / 36\,000 \checkmark = R151 \checkmark$</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr><td style="height: 20px;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">3</td></tr> </table>		3
3				
5.2.2	<p>Bereken die aantal pare skoene wat vervaardig en verkoop moet word om gelyk te breek.</p> <p>Vastekoste / verkoopprijs per eenheid – veranderlike koste per eenheid</p> <p style="text-align: center;">$= (864\,000 \checkmark + 540\,000 \checkmark) / (249 \checkmark \checkmark - 149 \checkmark \checkmark \checkmark)$</p> <p style="text-align: center;">$= 1\,404\,000 \checkmark / 100 \checkmark = 14\,040 \text{ units } \checkmark$</p> <p>VP per eenheid = $8\,964\,000 / 36\,000 = R249$</p> <p>VK per eenheid = $(1\,980\,000 + 2\,592\,000 + 792\,000) / 36\,000 = 5\,364\,000 / 36\,000 = R\,149$</p>	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr><td style="height: 20px;"> </td></tr> <tr><td style="text-align: center;">10</td></tr> </table>		10
10				

45

VRAAG 6

6.1	Bereken die syfers:	
(a)	November 2008 Kontantverkopiesyfer 20 000 X 0.8 = R 176 000 ✓✓	<input type="text"/> 2
(b)	Oktober 2008 Kontantaankope van handelsvoorraadsyfer 144 000 X 0.35 = R 50 400 ✓✓	<input type="text"/> 2
(c)	November 2008 Debiteure-invorderingssyfer 180 000 X 0.2 = 36 000 36 000 X 0.7 = 25 200 200 000 x 0,2 x 28% = 11 200 25 200 ✓✓✓ + 11 200 ✓✓✓ = R 36 400 ✓	<input type="text"/> 7
(d)	Oktober 2008 Betaling aan krediteursyfer 160 000 ✓ X 0.65 ✓ = 104 000 ✓ 104 000 X 0.95 ✓ = R 98 800 ✓	<input type="text"/> 5
(e)	Banksaldo van "The Smart Store" aan die einde van November 2008 18 855 - 7 795 = R 11 060 ✓✓	<input type="text"/> 2

6.2.1	Verwys na die item "Vaste deposito (1 November)" soos getoon in die ontvangste-afdeling van die kontantbegroting. Verduidelik wat na verwagting met die vaste deposito op 1 November 2008 gaan gebeur. <i>Enige geldige verduideliking ✓✓</i> 'n Vaste deposito van R 20 000 sal op 1 November 2008 verval. Die geld sal in die onderneming se lopende bankrekening inbetaal word.	<input type="text"/> 2
-------	---	---------------------------

6.2.2	<p>Bestudeer die kontantbegroting ten einde die totale verwagte kosprys van die toerusting te bereken.</p> $R\ 3\ 000 + (R\ 4\ 700 \times 4) = R\ 3\ 000 \checkmark + R\ 18\ 800 \checkmark$ $= R\ 21\ 800 \checkmark$	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>3</td></tr> </table>		3
3				
6.2.3	<p>Die verkoopsassistent het teenoor Mev. Reddy gekla oor haar voorgestelde salarisverhoging in November 2008.</p> <p>Gee een argument om haar mening te ondersteun.</p> <p><i>Enige geldige rede gegee ✓✓</i></p> <p>Verwagte verhoging in haar salaris slegs 2½ % (dit is heelwat onder die huidige VPI) terwyl die verwagte verhoging van die bestuurder se salaris 14% is.✓</p> <p>Gee een argument teen haar mening.</p> <p><i>Enige geldige rede gegee ✓✓</i></p> <p>Verkope het oor die afgelope maande afgeneem (gegee in vraag en kan in 6.1.1. afgelei word) en die onderneming ervaar tans geweldige druk as gevolg van die verswakking in die ekonomie.</p>	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				
6.2.4	<p>Verskaf EEN punt van advies aan mev. Reddy met betrekking tot Advertensies:</p> <p>→ Verandering in advertensiesyfers:</p> <p><i>Enige geldige rede ✓✓✓</i></p> <p><i>Moontlike antwoorde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ R2 000 is begroot maar slegs R 600 is spandeer. ▪ Dit kan 'n moontlike oorsaak wees vir afname in verkope gedurende Oktober. ▪ Deurlopende advertensieveldtogte is noodsaaklik vir deurlopende verkope – veral noudat die vakansieseisoen nadir kom. 	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>3</td></tr> </table>		3
3				

30

TOTALE PUNTE: 300